

Børne- og Undervisningsministeriet
Marts 2020

Sags nr.: 20/02042

Høringsnotat om

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser (Frie skolars inddragelse af elever i forbindelse med udskrivning)

1. Indledning

Et udkast til forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser (Frie skolars inddragelse af elever i forbindelse med udskrivning) har i perioden fra den 19. december 2019 til den 22. januar 2020 været i ekstern høring hos 52 myndigheder og organisationer. Udkastet blev også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget høringssvar fra 15 af de hørte myndigheder og organisationer. 9 høringssvar indeholder bemærkninger til lovudkastet. En oversigt over, hvilke af de hørte myndigheder og organisationer, der har afgivet høringssvar, er vedlagt.

Det er alene de væsentligste bemærkninger fra høringssvarene, der er medtaget i notatet.

2. Sammenfatning af ændringer i lovforslaget i forhold til høringssudkastet

De indkomne høringssvar har givet anledning til følgende bemærkninger i lovudkastet, som uddybes i det følgende:

- Det er i lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1, og § 3, nr. 1, indføjet, at elevens perspektiv og eventuelle synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med elevens alder og modenhed. Det er endvidere tydeliggjort i de specielle bemærkninger, at skolen har pligt til at inddrage eleven, før skolen træffer beslutning om udskrivning, uanset om baggrunden er elevens overtrædelse af skolens regler, der ifølge reglerne vil medføre udskrivning. Afvejningen af synspunkter og hensyn i forbindelse med beslutning om udskrivning af en elev påhviler skolen. Skolens beslutning skal baseres på en helhedsvurdering.
- I bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, er det tydeliggjort, at eleven kan lade sig bistå af en eller flere bisiddere, og at skolens beslutning skal baseres på en helhedsvurdering.
- Lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, (forslaget om undtagelse fra kravet om inddragelse af eleven ved samtaler) er justeret, så det fremgår, at undtagelsen fra kravet om inddragelse af eleven ved samtale alene gælder, hvis det må antages at være til væsentlig skade for eleven. Endvidere er forslaget om undtagelse fra samme krav i tilfælde, hvor det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder, udgået af lovteksten.
- I lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, (forslaget om, at skolens skal sikre dokumentation for inddragelse af eleven eller for eventuel undladelse af inddragelse af eleven) er det på baggrund af høringssvarene og af lovtekniske hensyn for at sikre overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, i FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (børnekonventionen) præciseret, at dokumentationen skal være skriftlig, og i de specielle bemærkninger er det tydeliggjort, at særligt ved undladelse af at inddrage en elev ved samtale er der krav til dokumentationen.
- I lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, er det indføjet, at hvis ministeriet enten ved henvendelser eller på anden måde bliver gjort opmærksom på forhold, der giver anledning til tvivl om, hvorvidt en skole har overholdt lovens bestemmelser om inddragelse af en elev før beslutning om udskrivning,

vil ministeriet kontakte skolen med henblik på, at skolen kan redegøre for forholdene. Herefter vil ministeriet vurdere, om der er grundlag for at iværksætte et egentligt tilsyn med skolen. Dette følger allerede af gældende tilsynspraksis. Det er endvidere indføjet, at ministeriet dermed løbende vil følge skolernes inddragelse af elever i forbindelse med udskrivning

- Der er tydeliggjort i de almindelige og specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1, og § 3, nr. 1, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven skal iagttages i forbindelse med behandlinger af personoplysninger foranlediget af lovforslaget, herunder særligt i forbindelse med den dokumentation institutionerne skal sikre for inddragelse af eleven eller for grundlaget for en eventuel undladelse af inddragelse.

3. Generelle bemærkninger til lovudkastet

Overordnet er høringssvarene positive over lovforslaget.

Børnerådet tilslutter sig intentionen om, at frie skoler forpligtes til at inddrage elevens perspektiv, inden skolen træffer beslutning om udskrivning af eleven, og ser forslaget som et godt skridt på vejen i forhold til at sikre børns rettigheder på frie grundskoler.

Børns Vilkår ser meget positivt på, at forslaget om inddragelse af børn og unge, før de udskrives.

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP) har ingen principielle indvendinger mod lovforslaget, idet det hele tiden har været foreningens mening, at skoler er forpligtede til at inddrage elevers synspunkter i sager der kan medføre udskrivning. Foreningen er særlig tilfreds med, at lovforslaget søger at balancere hensynet til barnets mulighed for inddragelse med barnets tarv.

Dansk Friskoleforening bemærker, at forslaget signalerer vigtighed og ufravigelighed og hilser som udgangspunkt dette velkommen. DF finder med visse forbehold ordlyden af forslaget fyldestgørende og tydelig i forhold til det formål, den skal løfte. Foreningen mener dog, at der er en reel risiko for, at overholdelsen bliver en pligt frem for en meningsfuld handling med barnets forhold/tarv for øje.

Danske Handicaporganisationer finder det meget positivt, at forslaget giver børnene en stærkere ret til at blive hørt og inddraget, når det handler om udskrivning fra en fri skole.

Danske Skoleelever (DSE) finder det positivt, at det nu skrives ind i friskoleloven, at eleverne på frie grundskoler skal inddrages før udskrivning, og mener i øvrigt, at alle elever bør inddrages uanset alder.

Efterskoleforeningen er enig i, at børnekonventionen skal efterleves på alle efterskoler, og at udgangspunktet er, at alle elever skal inddrages, før skolen træffer beslutning om at afbryde samarbejdet mellem skole og hjem ved at udskrive eller bortvise eleven. Foreningen bakker i alt væsentligt op om forslaget.

Institut for Menneskerettigheder finder overordnet set forslaget positivt. Det er dog instituttets opfattelse, at udkastet til lovforslag i højere grad bør have fokus på at sikre en effektiv beskyttelse mod diskrimination på grund af handicap samt sikre en mere effektiv beskyttelse af elevernes ret til at blive hørt og inddraget efter Børnekonventionen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig den positive modtagelse af lovforslaget. Ministeriet er enig i betydningen af, at skolernes overholdelse af kravet om inddragelse af en elev, før

skolen træffer en beslutning om udskrivning af skolen, bliver en meningsfuld handling med barnets forhold eller tarv for øje.

4. Bemærkninger til lovudkastets enkelte elementer

4.1. Krav om skolens inddragelse af eleven før beslutning om udskrivning

4.1.1. Forslaget om inddragelse af eleven ved samtaler eller på anden måde før skolens beslutning om udskrivning i forhold til børnekonventionens artikel 12. stk. 1.

Børnerådet bemærker, at lovtekstens formulering ”kan komme til udtryk” bør ændres til ”bør tillægges vægt” for at sikre overensstemmelse med børnekonventionens artikel 12, og at det tydeligt bør fremgå af bemærkningerne, at der altid skal ske en forventningsafstemning ved inddragelse, så det er tydeligt for eleven, hvordan dennes perspektiv får betydning for sagen.

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP) bemærker, at den konkrete lovtekst, der bl.a. omtaler inddragelse og samtaler, går et skridt videre end artikel 12 i FN’s konvention om barnets rettigheder, der taler om retten til ytring af synspunkter. Foreningen er bekymret for, at fortolkningen af lovændringen i praksis betyder, at de frie og private skoleformer får mere indgribende rammer og mere restriktive regler end artikel 12, stk. 1, lægger op til.

Efterskoleforeningen tolker forslaget således, at det fortsat er muligt for skolerne at formulere regelsæt, hvor visse overtrædelser *vil* medføre bortvisning, i modsætning til formulering ”kan medføre bortvisning”. Foreningen skriver, at den samtidig er helt på det rene med, at selv i disse tilfælde er skolerne nu yderligere forpligtet til at høre elevens perspektiv, inden bortvisning endelig meddeles.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af de almindelige bemærkninger, at det følger af artikel 12, stk. 1, i FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (børnekonventionen), at et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, skal sikres retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. Barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Danmark har ratificeret konventionen, jf. bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder.

Lovforslaget indeholder en målrettet regulering af de frie skolers inddragelse af elever forud for beslutning om udskrivning. Det fremgår således af lovforslagets almindelige bemærkninger, at formålet med lovforslaget er at sikre, at skolerne inddrager elevens perspektiv, inden skolen træffer beslutning om udskrivning af eleven. Formålet med forslaget er også at imødegå risikoen for, at elever på frie skoler udskrives af skolen på skolens foranledning, uden at eleven er blevet inddraget, så elevens perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, før skolen træffer beslutning om udskrivning. Formålet med forslaget er endvidere at sikre, at Folketingets Ombudsmand får mulighed for at anvende de almindelige reaktionsmuligheder ved behandlingen af klager over skolernes beslutninger om udskrivning af elever fra efterskoler og frie fagskoler.

Det er i lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1, og § 3, nr. 1, indføjet, at elevens perspektiv og eventuelle synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med elevens alder og modenhed. Det er endvidere tydeliggjort i de specielle bemærkninger, at skolen har pligt til at inddrage eleven, før skolen træffer beslutning om udskrivning, uanset om baggrunden er elevens overtrædelse

af skolens regler, hvor eleven på forhånd ved, at en overtrædelse ifølge reglerne vil medføre udskrivning (bortvisning). Afvejningen af synspunkter og hensyn i forbindelse med beslutning om udskrivning af en elev påhviler skolen. Skolens beslutning skal baseres på en helhedsvurdering.

4.1.2. Private institutioner for gymnasiale uddannelser

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP) bemærker, at den foreslåede ændring af lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser udvider de private gymnasiale uddannelsers forpligtelser til at inddrage eleverne i forbindelse med udskrivning, da de private gymnasier i forvejen har en række høringsforpligtelser, hvis en elev udskrives på baggrund af overtrædelse af institutionens studie- og ordensregler.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at regeringen (Socialdemokratiet) i november 2019 blev enige med Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet om at gennemføre lovgivning, som skal sikre børns ret til at blive hørt, inden en fri grundskole, efterskole, fri fagskole eller et privat gymnasium beslutter at udskrive eleven af skolen.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

4.1.3. Inddragelse af myndige elever og af elever uanset alder

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP), at selv om baggrunden for den politiske aftale og lovændringen er FN's konvention om barnets rettigheder artikel 12, stk. 1, der omfatter børn under 18 år, gælder lovændringen alle elever på de private gymnasiale uddannelser, herunder også de myndige elever.

Danske Skoleelever (DSE) bemærker, at alle elever bør inddrages uanset alder.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Med lovforslaget søges det sikret, at alle elever på en skole eller en privat institution for gymnasiale uddannelser såvel elever under 18 år som elever, der er fyldt 18 år, omfattes af den foreslåede ret for eleverne til at blive inddraget forud for beslutning om udskrivning, så alle skolens elever har samme rettigheder til inddragelse forud for beslutning om udskrivning. Der findes ikke at være hensyn, der kan begrunde, at elever over 18 år ikke skal have samme adgang til inddragelse som under 18 år.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, at eleven uanset alder vil skulle inddrages i forbindelse med udskrivning på skolens foranledning, men det vil være frivilligt, om eleven vil deltage. Forslaget vil indebære, at det vil være en forpligtelse for skolen og et tilbud for eleven. Bestemmelsen vil skulle sikre, at elevens perspektiv søges fremdraget, før skolen træffer en beslutning om udskrivning, herunder som følge af bortvisning. Dette kan ikke fragås ved aftale mellem skolen og forældrene og/eller eleven.

Det fremgår endvidere, at elevens perspektiv vil kunne belyses på flere måder. Det vil kunne ske ved samtaler med eleven eller på anden måde. Det afgørende vil være, at elevens perspektiv altid kommer frem, inden skolen træffer en beslutning. Eleven vil skulle inddrages direkte i form af samtaler, men den daglige og løbende dialog med eleven kan også indgå i vurderingen af elevens perspektiv. Endvidere vil forældrenes oplysninger om eleven også kunne være en væsentlig kilde til at få elevens perspektiv belyst. I takt med, at eleven bliver ældre og har mulighed for at formulere sine synspunkter, vil eleven skulle inddrages direkte i form af samtaler.

Det fremgår herudover, at for de mindre elever i alderen op til 7 år vil det ofte være svært at få elevens perspektiv frem ved en egentlig samtale med eleven. Elevens perspektiv må for disse elever vedkommende ofte søges tilvejebragt på anden måde, f.eks. på baggrund af den daglige dialog med eleven i forbindelse med undervisning m.v. Inddragelse af elever i form af egentlige samtaler afhænger som nævnt af den enkelte elevs modenhed, men det vil formentlig for de fleste ca. 7-årige elever være muligt at gennemføre en samtale i lighed med, hvad der vurderes med hensyn til inddragelse af børn i sager om forældremyndighed.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.1.4. Elevens mulighed for at lade sig bistå af en eller flere bisiddere

Børnerådet mener, at det er essentielt, at elevens ret til at vælge bisidder udtrykkeligt fremgår af lovtæksten, og at der ikke kræves accept fra forældremyndighedsindehaveren.

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP) stiller spørgsmål om, hvem der har beslutningskompetencen i forhold til den konkrete inddragelse af eleven i beslutning om bisidder, og om eleven kan beslutte en anden bisidder, selv om forældremyndighedsindehaverne selv ønsker at være bisiddere.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslaget, at eleven uanset alder vil skulle inddrages i forbindelse med udskrivning på skolens foranledning, men det vil være frivilligt, om eleven vil deltage. Det vil være en forpligtelse for skolen og et tilbud for eleven. Bestemmelsen vil skulle sikre, at elevens perspektiv søges fremdraget, før skolen træffer en beslutning om udskrivning, herunder som følge af bortvisning. Dette kan ikke fragås ved aftale mellem skolen og forældrene og/eller eleven. Elevens perspektiv skal altid søges tilvejebragt uanset alder.

Forslaget vil ikke indebære, at forældrenes tilkendegivelse af, at de ikke ønsker, at eleven inddrages af skolen, før skolen træffer beslutning om udskrivning af eleven, i sig selv vil afskære skolen fra at inddrage elevens perspektiv. Skolen vil dog kunne inddrage dette i sine overvejelser omkring gennemførelse af en egentlig samtale, hvis det må antages at være til væsentlig skade for eleven ved at kunne skabe en konflikt mellem elev og forældre. Det vil særligt være relevant i sager vedrørende yngre elever. Skolens beslutning om ikke at inddrage en elev ved en samtale om den påtænkte udskrivning skal baseres på en helhedsvurdering.

Med lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, foreslås en ret for eleven til bistand af en eller flere bisiddere. Bisiddere kan være elevens forældre eller andre personer efter elevens ønske. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at i situationer, hvor en skole vil bringe en elevs optagelse på skolen til ophør begrundet i uenigheder mellem skolen og forældrene eller f.eks. som følge af forældrenes misligholdelse af en aftale med skolen om egenbetaling, vil dette efter omstændighederne skulle indgå i skolens overvejelser om rammerne og forløbet af en sådan samtale, så det sikres, at elevens perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk, uanset om eleven har sine forældre med som bisiddere ved samtalen.

I bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, er det tydeliggjort, at eleven kan lade sig bistå af en eller flere bisiddere, og at skolens beslutning om eventuelt ikke at inddrage en elev skal baseres på en helhedsvurdering.

4.2. Undtagelse fra kravet om inddragelse af eleven ved samtaler, hvis det må antages at være til skade for eleven, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder

Børnerådet bemærker, at ”hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder” bør fjernes eller præciseres, så det tydeligt fremgår, at det udelukkende er unødvendigt, hvis forældrene selv har udskrevet barnet.

Danske Skoleelever (DSE) er betænkelige over for den foreslåede undtagelse fra kravet om inddragelse og finder, at inddragelse af eleven aldrig kan anses for unødvendig. DSE bemærker, at der i børnekonventionens artikel 12 ikke er undtagelser for, hvornår et barn skal inddrages.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at børnekonventionens klare udgangspunkt er de ligestillede principper om barnets ret til at blive hørt (artikel 12), og at barnets tarv skal komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende barnet (artikel 3), og at man således ikke kan undlade at inddrage eleven under henvisning til dennes tarv. Instituttet finder, at formuleringen af undtagelsesbestemmelsen i udkast til lovforslag kan medføre, at de frie skoler i et væsentligt omfang fortsat vil kunne undlade at inddrage eleverne i forbindelse med udskrivning. Instituttet anbefaler, at undtagelsesbestemmelsen i forhold til høringsproceduren udgår af udkastet til lovforslag.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslaget, at elevens perspektiv vil kunne belyses på flere måder. Det vil kunne ske ved samtaler med eleven eller på anden måde, for eksempel kan den daglige og løbende dialog med eleven også indgå i vurderingen af elevens perspektiv. Endvidere vil forældrenes oplysninger om eleven også kunne være en væsentlig kilde til at få elevens perspektiv belyst. Det fremgår herudover, at det afgørende vil være, at elevens perspektiv altid kommer frem, inden skolen træffer en beslutning om udskrivning af eleven.

Det fremgår endvidere af de specielle bemærkninger, at det på den anden side er vigtigt at understrege, at inddragelse af eleven ikke må ske på en måde, der efter en faglig vurdering må vurderes at være til skade for eleven og altså ikke kan siges at være i elevens tarv. Det afgørende vil være, at elevens perspektiv altid kommer frem, inden skolen træffer en beslutning om udskrivning af eleven.

Lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, (forslaget om undtagelse fra kravet om inddragelse af eleven ved samtaler) er justeret, så det fremgår, at undtagelsen fra kravet om inddragelse af eleven ved samtale alene vil gælde, hvis det må antages at være til væsentlig skade for eleven. Endvidere er forslaget om undtagelse fra samme krav i tilfælde, hvor det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder, udgået af lovteksten.

4.3. Skolens pligt til at sikre dokumentation for inddragelse og for grundlaget for eventuel undladelse af inddragelse

4.3.1. Krav til dokumentationen

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP) finder, at det giver mening at stille krav om en form for skriftlig dokumentation af den proces, der har været omkring inddragelsen af elevens synspunkter. Foreningen finder det væsentligt, at der hverken er eller kommer formkrav i forhold til denne dokumentation, da sagerne er vidt forskellige.

DP finder endvidere, at det er væsentligt, at praksis omkring skolens dokumentation ikke udvikler sig således, at skolens dokumentation vurderes som utilstrækkelig, hvis den udelukkende beror på skolelederens pædagogiske og professionelle indstilling og argumentation og for eksempel ikke er suppleret af eksterne eksperter vurdering. Foreningen finder det oplagt at benytte allerede indhentede vurderinger fra tredjepart, der dog ikke bør benyttes som direkte argument for, at ind-

dragelse af eleven kan være til skade. Foreningen finder, at vurderinger fra tredjepart vil kunne bruges i en samlet vurdering af, om inddragelse af eleven må antages at være til skade.

Danske Skoleelever (DSE) finder det positivt, at der både skal være dokumentation for inddragelse af eleverne og dokumentation for grundlaget for eventuel undladelse.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at skolen skal sikre dokumentation for inddragelse af eleven eller for grundlaget for en eventuel undladelse af inddragelse. Skolen vil således, særligt hvor skolen ikke har inddraget eleven ved en samtale, fordi det antages, at eleven lider skade derved, skulle dokumentere den løbende dialog om og med eleven, som eventuelt har dannet baggrund for skolens beslutning om udskrivning af eleven. Om det må antages at være til skade for eleven at inddrage eleven ved samtale vil f.eks. kunne dokumenteres ved udtalelser fra psykolog, læge eller i øvrigt være tydeligt på baggrund af skolens hidtidige erfaringer med eleven.

Skolens dokumentation vil f.eks. kunne sikres i form af referater af samtaler med eleven og forældrene. I tilfælde hvor eleven og forældrene ikke har ønsket samtaler, eller gennemførelse af en samtale med eleven har været vurderet til væsentlig skade for eleven, kan dokumentation f.eks. sikres ved skolens notater og lign. omhandlende skolens løbende dialog med forældrene. Dokumentation kan også sikres ved, at skolen har sendt kopi af referater, notater og lign. til forældrene og eleven med henblik på, at de inden for en kortere frist kan reagere over for skolen, hvis de har bemærkninger.

Det er i lovtæksten i § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, præciseret, at skolens dokumentation skal være skriftlig, og i de specielle bemærkninger er det tydeliggjort, at særligt ved undladelse af at inddrage en elev ved samtale er der krav til dokumentationen.

4.3.2. Børne- og Undervisningsministeriets opfølgings- og sanktionsmuligheder

Børnerådet foreslår en evaluering af lovforslaget, så det om nogle år kan belyses, hvorvidt børn og unge er blevet inddraget ved stillingtagen til udskrivning, og hvilken betydning elevens udtalelser har haft for beslutningen.

Danske Skoleelever (DSE) finder det afgørende, at der sikres en ordentlig opfølgning på denne dokumentation særligt ved unddragelse af inddragelse. DSE anfører, at Børne- og Undervisningsministeriet bør have sanktionsmuligheder, hvis ministeriet ikke finder dokumentationen tilstrækkelig. DSE mener, at der mangler præcisering af, hvilke konsekvens der er for skoler, hvis de undlader at inddrage eleven eller ikke stiller med tilstrækkelig dokumentation på inddragelse eller undladelse, samt at der bør være fokus på det opfølgende arbejde fra ministeriets side i forhold til håndhævelse af loven.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslaget, at skolernes inddragelse af eleverne forud skolens beslutning om udskrivning vil indgå i Børne- og Undervisningsministeriets almindelige tilsyn med skolerne. Det er Børne- og Undervisningsministeriet, der beslutter, om der er grundlag for at iværksætte et tilsyn med forhold på en skole.

Såfremt Børne og Undervisningsministeriet bliver bekendt med, at der på en konkret skole forekommer et større antal sager eller særligt alvorlige sager om manglende inddragelse af elever forud for institutionens beslutning om udskrivning, f.eks. via ministeriets whistleblower-ordning,

kan dette danne grundlag for, at ministeriet igangsætter et generelt tilsyn med institutionens håndtering af inddragelse af elever ved udskrivning.

Det følger af lovgivningerne for de frie skoler, at børne- og undervisningsministeren for skoler, der ikke følger bestemmelserne i denne lov, de regler eller aftaler, der er fastsat eller indgået i henhold til loven, eller børne- og undervisningsministerens påbud, kan tilbageholde tilskud, lade tilskud bortfalde helt eller delvis eller kræve tilskud tilbagebetalt helt eller delvis.

I lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, § 2, nr. 1 og § 3, nr. 1, er det indføjet, at hvis ministeriet enten ved henvendelser eller på anden måde bliver gjort opmærksom på forhold, der giver anledning til tvivl om, hvorvidt en skole har overholdt lovens bestemmelser om inddragelse af en elev før beslutning om udskrivning, vil ministeriet kontakte skolen med henblik på, at skolen kan redegøre for forholdene. Herefter vil ministeriet vurdere, om der er grundlag for at iværksætte et egentligt tilsyn med skolen. Dette følger allerede af gældende tilsynspraksis. Det er endvidere indføjet, at ministeriet dermed løbende vil følge skolernes inddragelse af elever i forbindelse med udskrivning.

4.3.3. Skolernes iagttagelse af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Datatilsynet forudsætter, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven vil blive iagttaget i forbindelse med behandlinger af personoplysninger foranlediget af lovforslaget, herunder særligt i forbindelse med den dokumentation institutionerne skal sikre for inddragelse af eleven eller for grundlaget for en eventuel undladelse af inddragelse. Datatilsynet har i øvrigt ikke bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Der er præciseret og tydeliggjort i bemærkningerne til lovforslaget, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven skal iagttages i forbindelse med behandlinger af personoplysninger foranlediget af lovforslaget, herunder særligt i forbindelse med den dokumentation institutionerne skal sikre for inddragelse af eleven eller for grundlaget for en eventuel undladelse af inddragelse.

4.4. Revision af vejledningen ”Sådan inddrages eleverne. FN’s børnekonvention og de frie skoler”

Dansk Friskoleforening anbefaler, at man i revisionen af den eksisterende vejledning får tydeliggjort bemærkningerne i lovforslagets enkelte elementer og skolernes muligheder for dokumentation.

Efterskoleforeningen anbefaler, at Børne- og Undervisningsministeriet hurtigst muligt tager initiativ til en revision af ministeriets vejledningsmateriale fra 2017 ”Sådan inddrages eleverne. FN’s børnekonvention og de frie skoler”. Efterskoleforeningen fremsætter herudover ønske om at drøfte gennemførelse af samtaler ud fra et inddragelsesperspektiv i tilfælde, hvor elever overtræder skolens regler, samt hvordan skolerne kan udarbejde dokumentation uden konfliktoptrapning.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne og agter at opdatere vejledningen ”Sådan inddrages eleverne. FN’s børnekonvention og de frie skoler”, Undervisningsministeriet 2017”.

Ministeriet har herudover noteret sig Efterskoleforeningens ønske om at drøfte gennemførelse af samtaler ud fra et inddragelsesperspektiv i tilfælde, hvor elever overtræder skolens regler, samt hvordan skolerne kan udarbejde dokumentation uden konfliktoptrapning. Ministeriet vil tage dette op i sammenhæng med opdatering af vejledningen ”Sådan inddrages eleverne. FN’s børnekonvention og de frie skoler”, Undervisningsministeriet 2017”.

5. Øvrige høringssvar uden for lovforslagets rammer

5.1. Eventuel indføjelser af forvaltningslovens regler i lovgivningen for de frie skoler

Børnerådet er kritisk overfor, at skoleelever og forældre ingen formelle muligheder har for at klage på grundskoleområdet, og anbefaler, at Børne- og Undervisningsministeriet tager initiativ til at sætte forvaltningslovens regler om aktindsigt, partshøring og begrundelse eller tilsvarende regler i kraft for de frie grundskoler.

Børns Vilkår bemærker, at ombudsmanden allerede i en henvendelse til Undervisningsministeriet i 2014 opfordrede ministeriet til at overveje muligheden for at sætte relevante bestemmelser i forvaltningsloven i kraft over for de frie grundskoler. Børns Vilkår ser gerne, at ministeriet overvejer, om ikke lovforslaget skulle suppleres af regler om aktindsigt, partshøring og begrundelse, således at eleverne gives reel mulighed for at forstå skolens beslutning og i samme sidestilles med elever i folkeskolen.

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier (DP) bemærker, at ombudsmandens rolle i forhold til de frie skoler er uklar, særligt i forhold til tilsynsmyndigheden, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK). Foreningen anfører, at der kan klages til begge instanser, og stiller spørgsmål om, hvem der kan give en fri skole et påbud, og hvem der er tilsynsmyndighed fremadrettet. Foreningen anbefaler, at dette tydeliggøres.

Danske Handicaporganisationer (DH) mener, at forvaltningslovens regler om aktindsigt, partshøring og begrundelse (eller regler svarende til disse) også bør gælde for de frie skoler. DH mener i den sammenhæng, at udkastet til lovforslag i højere grad bør have fokus på at sikre en effektiv diskrimination på grund af handicap samt sikre en mere effektiv beskyttelse af elevens ret til at blive hørt og inddraget efter børnekonventionen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Børne- og Undervisningsministeriet sætter forvaltningslovens regler om aktindsigt, partshøring og begrundelse, eller regler svarende hertil, i kraft for de frie skoler.

Børne og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og private institutioner for gymnasiale uddannelser er som selvejende institutioner ikke en del af den offentlige forvaltning og ikke omfattet af forvaltningslovens regler med mindre det er fastsat i lovgivningen. Forslaget om at lade de frie skoler omfatte af forvaltningslovens regler eller at indføje enkelte bestemmelser fra forvaltningsloven i lovgivningen om de frie skoler falder uden for rammerne af lovforslaget.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkastet til lovforslag.

5.2. Klageadgang

Danske Handicaporganisationer (DH) mener, at forvaltningslovens regler om aktindsigt, partshøring, begrundelse (eller regler svarende til disse) og retten til at klage over en skoles beslutning om

at udskrive en elev også bør gælde for de frie skoler. DH mener i den sammenhæng, at udkastet til lovforslag i højere grad bør have fokus på at sikre en effektiv diskrimination på grund af handicap samt sikre en mere effektiv beskyttelse af elevens ret til at blive hørt og inddraget efter børnekonventionen.

Danske Skoleelever (DSE) finder det uhensigtsmæssigt, at man som elev og/eller forældre ikke kan klage til ministeriet, hvis det omhandler uenigheder om elevens indskrivning på skolen. DSE mener endvidere, at hele Børnekonventionen bør ratificeres til dansk lov.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Børne- og Undervisningsministeriet indfører klageadgang over en skoles tilsidesættelse af kravet om inddragelse i udskrivningssager.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af de almindelige og specielle bemærkninger til lovforslaget, at idet der i gældende lovgivning ikke er bindende regler om de frie grundskolers, efterskolers og frie fagskolers inddragelse af eleverne i forbindelse med en skoles beslutning om udskrivning af en elev, har Folketingets Ombudsmand i dag ikke mulighed for at anvende sine almindelige reaktionsmuligheder ved behandlingen af klager over beslutninger om udskrivning fra de frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler.

Forslaget om at indskrive elevens ret til inddragelse i dansk lovgivning vil give ombudsmanden mulighed for at behandle klager over udskrivning på skolerne, selvom de ikke er inden for den offentlige forvaltning.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at skolernes inddragelse af eleverne forud for skolens beslutning om udskrivning vil indgå i Børne- og Undervisningsministeriets almindelige tilsyn med skolerne. Det er Børne- og Undervisningsministeriet, der beslutter, om der er grundlag for at iværksætte et tilsyn med forhold på en fri skole.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at de frie skoler er selvejende institutioner, og der kan således ikke klages til Børne- og Undervisningsministeriet over forhold på en fri skole, medmindre der er fastsat regler derom. Uenigheder om elevens indskrivning på skolen mellem skolen og forældrene og eleven kan således i dag ikke påklages til ministeriet. Der ændres ikke herved med den foreslåede ordning om inddragelse af eleverne forud for skolens beslutning om udskrivning, hvorfor den ikke vil indebære, at konkrete tvister derom kan indbringes for ministeriet med henblik på stillingtagen dertil eller en pligt for ministeriet til som led i tilsyn at gå ind i konkrete enkeltsager derom.

Såfremt Børne- og Undervisningsministeriet bliver bekendt med, at der på en konkret skole forekommer et større antal sager eller særligt alvorlige sager om manglende inddragelse af elever forud for skolens beslutning om udskrivning, f.eks. via ministeriets whistleblower-ordning, kan dette danne grundlag for, at ministeriet igangsætter et generelt tilsyn med skolens håndtering af inddragelse af elever ved udskrivning.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkastet til lovforslag.

5.3. Inkorporering af børnekonventionen i dansk lov

Danske Skoleelever (DSE) bemærker, at hele børnekonventionen bør ratificeres til dansk lov.

Dansk Friskoleforening finder, at forslaget om bestemmelsen om skolernes pligt til at inddrage elever før udskrivning fra skolen isoleres fra sit værdimæssige ophav og kontekst (børnekonventionen), hvilket foreningen ikke finder hensigtsmæssigt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Lovforslaget omhandler alene forslag om de frie skolers pligt til at inddrage eleverne før beslutning om udskrivning. Bemærkningen herom falder derfor uden for rammerne af lovforslaget.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkastet til lovforslag.

6. Øvrige ændringer

Der er foretaget en række ændringer af sproglig og lovteknisk karakter i lovforslaget, der er fundet hensigtsmæssige på baggrund af høringen og den endelige lovtekniske gennemgang.